

دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

دانشکده علوم پایه

گروه ریاضی محض

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته ریاضی محض

مطالعه ایده‌آلهای اول وابسته توانهای ایده‌آلهای یالی در گرافها

استاد راهنما

دکتر جعفر امجدی

استاد مشاور

دکتر سید محمود شیخ الاسلامی

پژوهشگر

فضه رضائی

شهریور ۱۳۹۱

تبریز - ایران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

دو محراب دلم

پدر عزیز و مادر مهربانم

و ستاره‌ی غروب کرده

خواهر آسمانی ام

نیایش...

ای خدا، ای رازدارندگان شرمینت
 ای توانایی که بر جان و جهان فرمانروایی
 ای خدا، ای هموایی ناله‌ی پروردگانت
 زین جهان تنها تو با سوز دل من آشنایی

بر تن آلوده منکر، روح پاکم را نظر کن
 دوست دارم تا کنم در پیشگاهت بندگی‌ها
 من به تو رو کرده‌ام، بر آسائت سر نهادم
 دوست دارم بندگی را با همه شرمندگی‌ها

مهربانا! بادی بسکته رو سوی تو کردم
 رو کجا آرم اگر از درگفت کوئی جوابم؟
 بی کسم، در سایه‌ی مهر تو می جویم پناهی
 از کجا یابم خدایی که به کویت ره نیابم؟

سپاس گزارى ...

سپاس خدايى را که جهان را آفريد و آدميان را به سلاح علم مسلح ساخت و در پس آن، معرفت را وسيله‌ي شناخت خود قرار داد.

با سپاس بيکران بر همدلى و همرايى خانواده‌ي عزيزم که سجده‌ي ايشان گل محبت را در وجودم پروراند و دلمان گهبارشان بخطه‌هاي مهرباني را به من آموخت.

بدون شک جاگناه و منزلت استاد، اجل از آن است که در مقام قدرداني از زحمات بي‌شائبه‌ي او، با زبان قاصر و دست ناتوان، چيزي بنگاريم. ابا به مصداق «من لم يشکر المخلوق لم يشکر الخالق» بسي شايسته است از استاد فريخته و بزرگوارم جناب آقاي دکتر حفتر هجدي که علاوه بر علم و دانش، به من درس نش و زندگي آموختند و صورانه و با سخاوت در اين مسيرم راهبنيامي کردند، تقدير و تشکر نموده و برامي ايشان سلامتي و موفقيت روز افزون آرزو منددم. همچنين از استاد فرزانه، جناب آقاي دکتر سيد محمود شيخ الاسلامي به پاس راهبنيامي هائشان سپاسگزارم و از سرکار خانم دکتر رعا خويشگر که زحمت داوري پايان نامه ام را بر عهده داشتند، کمال تشکر و قدرداني را دارم.

فضه رضائي

شهر يور ۱۳۹۱

فهرست مطالب

ج	فهرست مطالب
خ	چکیده
د	پیشگفتار
۱	۱ تعاریف مقدماتی
۱	۱.۱ جبر جابجایی
۱۲	۲.۱ جبر تک جمله‌ایها
۱۹	۳.۱ نظریه گراف
۲۶	۲ ایده‌آل‌های اول وابسته محاطی توانهای ایده‌آل‌های تک جمله‌ای آزاد از مربع
۲۶	۱.۲ ایده‌آل‌های اول وابسته و ایده‌آل ناآمیخته
۴۴	۲.۲ قطبی سازی و ایده‌آل‌های اول وابسته محاطی
۵۲	۳ ایده‌آل‌های اول وابسته توانهای ایده‌آل‌های یالی
۶۵	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی

چکیده

در حلقه نوتری و جابجایی R ، ایده‌آل I را به طور نرمال آزاد از تاب گوئیم هرگاه به ازای هر $t \geq 1$ ، $\text{Ass}(R/I^t) = \text{Ass}(R/I)$. در این پایان نامه یک روش بازگشتی برای مطالعه ایده‌آلهای تک جمله‌ای آزاد از مربع به طور نرمال آزاد از تاب، ارائه می‌دهیم و با استفاده از آن نشان می‌دهیم که اگر I یک ایده‌آل تک جمله‌ای آزاد از مربع باشد که به طور مینیمال آزاد از تاب نیست آنگاه کوچکترین توان آن، که دارای ایده‌آل اول محاطی است از $\beta_1(\mathcal{H})$ بزرگتر خواهد بود که در آن $\mathcal{H}$ ابرگراف وابسته به ایده‌آل I و $\beta_1(\mathcal{H})$ عدد جورسازی آن می‌باشد. بعلاوه نشان داده می‌شود اگر I در خاصیت بسته‌بندی صدق نکند آنگاه به ازای $t = \beta_1 + 1$ ، I^t دارای ایده‌آل اول محاطی است. در نهایت ثابت می‌شود اگر I ایده‌آل یالی یک گراف باشد آنگاه مجموعه ایده‌آلهای اول وابسته به توانهای I ، یک زنجیر صعودی می‌باشند.

کلمات کلیدی: اول وابسته، ایده‌آل به طور نرمال آزاد از تاب، ایده‌آل یالی، جورسازی کامل.

پیشگفتار

برادمن^۱ در [۳] نشان داده است که مجموعه ایده‌آل‌های اول وابسته توانهای یک ایده‌آل دلخواه، یعنی $Ass(R/I^t)$ برای مقادیر به قدر کافی بزرگ t ایستا می‌باشند. همچنین چن^۲ و موری^۳ در [۴]، کرانهای پایینی برای ایستایی مجموعه‌های فوق ارائه کرده‌اند. علاوه بر این مطالعات زیادی در مورد اینکه کدام ایده‌آل‌های اول محاطی در مجموعه‌های ایستا واقع می‌شوند، صورت گرفته است. رجوع کنید به [۴]، [۹] و [۱۰].

می‌دانیم که برای یک ایده‌آل تک جمله‌ای آزاد از مربع I ، $Ass(R/I) = Min(I)$. در صورتیکه توانهای یک ایده‌آل تک جمله‌ای آزاد از مربع دارای ایده‌آل‌های اول محاطی هستند. در این پایان نامه به بررسی ایده‌آل‌های اول محاطی و توانهای ایده‌آل‌های تک جمله‌ای آزاد از مربع می‌پردازیم. همچنین بررسی می‌کنیم که چگونه ایده‌آل همگن ماکسیمال بعنوان ایده‌آل اول وابسته توانهای یک ایده‌آل مطرح می‌شود. چون برای اثبات مسائل مطرح شده پیرامون $Ass(R/I^t)$ از خواص گرافها استفاده می‌شود، لذا این امر نشان‌دهنده اهمیت بکارگیری تکنیکها و روشهای بکار رفته در دو شاخه جبر جابجایی و جبر ترکیبیتی می‌باشد.

ویلاریل^۴ و همکارانش در [۲۳] نشان داده‌اند که یک گراف دو بخشی است اگر و فقط اگر

---

^۱Brodmann

^۲Chen

^۳Morey

^۴Villarreal

ایده‌آل یالی مربوط به آن، به طور نرمال آزاد از تاب باشد، به عبارت دیگر، توانهای آن ایده‌آل، دارای ایده‌آل اول محاطی نباشند. همچنین آنها نشان داده‌اند که توانهای ایده‌آل یالی وابسته به گرافهای شامل دور فرد، دارای ایده‌آلهای اول محاطی می‌باشند.

در فصل اول تعاریف و مفاهیم اولیه که در فصلهای بعدی به آنها نیازمندیم، بیان می‌شوند. در فصل دوم ایده‌آلهای اول محاطی توانهای یک ایده‌آل را مورد بررسی قرار داده و ضمن تعریف قطبی‌سازی، با استفاده از مفاهیم مربوط به آن، یک تناظر یک به یک بین ایده‌آلهای اول وابسته توانهای یک ایده‌آل و ایده‌آلهای اول وابسته قطبی شده آن توانها، بدست می‌آوریم و نشان می‌دهیم که تحت چه شرایطی، ایده‌آل همگن ماکسیمال، یک ایده‌آل اول وابسته است.

این پایان نامه بر اساس مقاله‌های [۱۲] و [۱۶] تنظیم شده است.

فصل ۱

تعاریف مقدماتی

۱.۱ جبر جابجایی

در این فصل مفاهیم و تعاریف اولیه بکار رفته در فصل‌های آتی را بیان می‌کنیم. در سراسر این پایان نامه تمام حلقه‌ها یک‌ددار و جابجایی هستند.

تعریف ۱.۱. فرض کنید I و J ایده‌آلهایی از حلقه R باشند. حاصل تقسیم یا خارج قسمت $(I :_R J)$ به صورت زیر تعریف می‌شود

$$(I :_R J) = \{a \in R \mid aJ \subseteq I\}.$$

تعریف ۲.۱. ایده‌آل اول $\mathfrak{p}$ از حلقه R را ایده‌آل اول مینیمال ایده‌آل I می‌نامند هرگاه $I \subseteq \mathfrak{p}$ و ایده‌آل اولی مانند $\mathfrak{p}'$ از R موجود نباشد بطوریکه $\mathfrak{p}' \subseteq \mathfrak{p}$. اگر R ناصفر باشد ایده‌آلهای اول مینیمال ایده‌آل صفر حلقه R را ایده‌آلهای اول مینیمال حلقه R می‌نامند. مجموعه تمام ایده‌آلهای اول مینیمال ایده‌آل I را با نماد $\text{Min}(I)$ نشان می‌دهیم.

تعریف ۳.۱. فرض کنید R یک حلقه و Q یک ایده‌آل واقعی از آن باشد. ایده‌آل Q را ایده‌آل اولیه حلقه R می‌نامند هرگاه به ازای عناصر $a, b \in R$ اگر $ab \in Q$ آنگاه $a \in Q$ یا به ازای n ای از $\mathbb{N}$ ، $b^n \in Q$. اگر Q ایده‌آل اولیه R باشد آنگاه $\sqrt{Q} := \mathfrak{p}$ ایده‌آل اول R است که در این صورت Q را ایده‌آل $-\mathfrak{p}$ اولیه R گویند.

تعریف ۴.۱. فرض کنید R یک حلقه و I یک ایده‌آل واقعی از آن باشد. ایده‌آل I از حلقه R دارای تجزیه اولیه است هرگاه بتوان آنرا به صورت اشتراک تعداد متناهی از ایده‌آلهای $-\mathfrak{p}_i$ اولیه مانند $I = Q_1 \cap \dots \cap Q_n$ نوشت. این تجزیه را مینیمال گویند هرگاه دو شرط زیر برقرار باشد:

(۱) $\sqrt{Q_1}, \dots, \sqrt{Q_n}$ ایده‌آلهای اول متمایز در R باشند؛

(۲) به ازای $j = 1, \dots, n$ ، $\bigcap_{\substack{i=1 \\ i \neq j}}^n Q_i \not\subseteq Q_j$.

تذکر ۵.۱. مجموعه $\{\mathfrak{p}_1, \dots, \mathfrak{p}_n\}$ متشکل از ایده‌آلهای اول بدست آمده از تجزیه مینیمال ایده‌آل I ، مستقل از تجزیه I است.

تعریف ۶.۱. فرض کنید I ایده‌آل تجزیه‌پذیری از حلقه R بوده و به ازای $i = 1, \dots, n$ ، $\mathfrak{p}_i = \sqrt{Q_i}$ و $I = \bigcap_{i=1}^n Q_i$ تجزیه اولیه مینیمال I باشد. در این صورت مجموعه $\{\mathfrak{p}_1, \dots, \mathfrak{p}_n\}$ را مجموعه ایده‌آلهای اول وابسته به I نامیده و آنرا با نماد $\text{ass } I$ یا $\text{ass}_R I$ نمایش می‌دهند. عضوهای $\text{ass } I$ را ایده‌آلهای اول وابسته به I می‌نامند.

قضیه ۷.۱. فرض کنید I ایده‌آل تجزیه‌پذیری از حلقه R بوده و $\mathfrak{p} \in \text{Spec}(R)$. در این صورت $\mathfrak{p}$ ایده‌آل اول مینیمال I است اگر و تنها اگر $\mathfrak{p}$ عضوی مینیمال در مجموعه $\text{ass } I$ باشد. بنابراین

تمام ایده‌آل‌های اول مینیمال I به مجموعه $\text{ass}I$ تعلق دارد. لذا تعداد ایده‌آل‌های اول مینیمال I متناهی بوده و $\text{Min}(I) \subseteq \text{ass}I$.

برهان. به مرجع [۲۲] قضیه ۲۴.۴ مراجعه شود. $\square$

اصطلاحات ۸.۱. فرض کنید R یک حلقه و I یک ایده‌آل از حلقه R باشد. اگر I ایده‌آلی تجزیه‌پذیر باشد، آنگاه طبق قضیه ۷.۱، مجموعه $\text{ass}I$ دارای دو نوع ایده‌آل اول است. یک نوع از این ایده‌آل‌ها عناصر مینیمال مجموعه $\text{ass}I$ هستند که همان ایده‌آل‌های اول مینیمال I می‌باشند و آنها را ایده‌آل‌های اول منفرد^۱ ایده‌آل I می‌نامند. سایر ایده‌آل‌های مجموعه $\text{ass}I$ را ایده‌آل‌های اول محاطی^۲ I می‌نامند.

قضیه ۹.۱. در حلقه‌های نوتری همه ایده‌آل‌های واقعی تجزیه‌پذیر هستند.

برهان. به مرجع [۱] گزاره ۱۱.۷ مراجعه شود. $\square$

گزاره ۱۰.۱. فرض کنید R یک حلقه نوتری و I ایده‌آل سره از R باشد. هر ایده‌آل اول وابسته به I مانند $\mathfrak{p}$ را می‌توان به صورت $\mathfrak{p} = (I :_R a)$ نوشت که در آن $a \in R - \{0\}$.

برهان. به مرجع [۱] گزاره ۱۷.۷ مراجعه شود. $\square$

قضیه ۱۱.۱. فرض کنید R یک حلقه نوتری و I ایده‌آل سره از R باشد و $\mathfrak{p} \in \text{Spec}(R)$. در این صورت $\mathfrak{p} \in \text{ass}I$ اگر و فقط اگر $a \in R$ موجود باشد بطوریکه $\mathfrak{p} = (I :_R a)$ ؛

^۱ Isolated prime ideals

^۲ Embedded prime ideals

به عبارت دیگر $p \in \text{ass} I$ اگر و فقط اگر عضوی مانند $b + I \in \frac{R}{I}$ موجود باشد بطوریکه

$$p = (0 :_R b + I).$$

برهان. به مرجع [۲۲] قضیه ۲۲.۸ مراجعه شود. $\square$

تعریف ۱۲.۱. فرض کنید M مدولی روی حلقه نوتری R بوده و $p \in \text{Spec}(R)$. ایده‌آل اول p را ایده‌آل اول وابسته به M گویند هرگاه عنصر غیر صفری مانند m از M موجود باشد بطوریکه $p = (0 :_R m)$. مجموعه ایده‌آل‌های اول وابسته به M را با نماد $\text{Ass}_R(M)$ نمایش می‌دهند.

لم ۱۳.۱. فرض کنید R یک حلقه نوتری، M یک R -مدول و N زیر مدولی از آن باشد. در این صورت $\text{Ass}_R(N) \subseteq \text{Ass}_R(M)$.

برهان. فرض کنید $p \in \text{Ass}_R(N)$ در این صورت عضو ناصفری مانند n از N موجود است بطوریکه $p = (0 :_R n)$ و چون $N \subseteq M$ بنابراین $n \in M$ و $p = (0 :_R n)$ ؛ در نتیجه $p \in \text{Ass}_R(M)$. $\square$

تذکر ۱۴.۱. فرض کنید I ایده‌آلی از حلقه نوتری R باشد. در این صورت طبق قضیه ۱۱.۱ $p \in \text{ass} I$ اگر و فقط اگر $p \in \text{Ass}(\frac{R}{I})$ علاوه بر این به ازای عدد صحیح مثبت n ، اگر $p \in \text{Ass}(\frac{R}{I^n})$ آنگاه عضو ناصفری مانند a از R موجود است بطوریکه $p = (I^n : a)$ که در آن $a \notin I^n$.

تذکر ۱۵.۱. فرض کنید I ایده‌آلی از حلقه R باشد. چون $\frac{I^{n-1}}{I^n} \subseteq \frac{R}{I^n}$ پس

$$\text{Ass}_R\left(\frac{I^{n-1}}{I^n}\right) \subseteq \text{Ass}_R\left(\frac{R}{I^n}\right).$$

تعریف ۱۶.۱. فرض کنید R یک حلقه و $\mathfrak{p} \in \text{Spec}(R)$ و $S = R - \mathfrak{p}$ زیرمجموعه بسته ضربی از حلقه R باشد. حلقه کسرهای $S^{-1}R$ ، $R_{\mathfrak{p}}$ ، را حلقه حاصل از موضعی سازی R در $\mathfrak{p}$ می نامند. $R_{\mathfrak{p}}$ یک حلقه موضعی است و $\mathfrak{p}R_{\mathfrak{p}}$ تنها ایده آل ماکسیمال آن است.

لم ۱۷.۱. فرض کنید S یک زیرمجموعه بسته ضربی از حلقه R بوده و $f: R \rightarrow S^{-1}R$ نشان دهنده همریختی حلقه ای طبیعی باشد. گیرید I ایده آلی از R باشد. در این صورت

$$I^e = \left\{ \lambda \in S^{-1}R : \lambda = \frac{a}{s}, a \in I, s \in S \right\}$$

که آنرا با نمادهای IS^{-1} و $S^{-1}I$ نیز نشان می دهند. همچنین اگر J ایده آلی از $S^{-1}R$ باشد، $f^{-1}(J)$ ایده آلی از R است که آن را با نماد J^c نمایش می دهند.

□

برهان. به مرجع [۲۲] لم ۲۵.۵ مراجعه شود.

لم ۱۸.۱. فرض کنید M مدولی روی حلقه نوتری R بوده و S زیرمجموعه بسته ضربی از R باشد، در این صورت

$$\text{Ass}_{S^{-1}R}(S^{-1}M) = \{ \mathfrak{p}S^{-1}R \mid \mathfrak{p} \cap S = \emptyset, \mathfrak{p} \in \text{Ass}(M) \}.$$

□

برهان. به مرجع [۲۲] لم ۳۸.۹ مراجعه شود.

نتیجه ۱۹.۱. فرض کنید M مدولی روی حلقه R بوده و $\mathfrak{p}$ ایده آل اول از آن باشد. در این صورت

$$\mathfrak{p}R_{\mathfrak{p}} \in \text{Ass}_{R_{\mathfrak{p}}}(M_{\mathfrak{p}}) \text{ اگر و فقط اگر } \mathfrak{p} \in \text{Ass}_R(M)$$

□ برهان. به مرجع [۱۷] قضیه ۶.۲ مراجعه شود.

لم ۲۰.۱. فرض کنید Q ایده‌آل اولیه از حلقه R باشد بطوریکه $Q \cap S = \emptyset$. در این صورت $Q^{ec} = Q$.

□ برهان. به مرجع [۲۲] لم ۲۹.۵ مراجعه شود.

لم ۲۱.۱. فرض کنید L زیرمدولی از مدول M از حلقه R باشد. همچنین فرض کنید I ایده‌آلی متناهی مولد و S زیرمجموعه بسته ضربی از R باشد. در این صورت

$$S^{-1}(L :_M I) = (S^{-1}L :_{S^{-1}M} S^{-1}I).$$

□ برهان. به ۱۳.۹ از مرجع [۲۲] مراجعه شود.

لم ۲۲.۱. فرض کنید R حلقه نوتری و

$$\circ \longrightarrow L \longrightarrow M \longrightarrow N \longrightarrow \circ$$

یک دنباله دقیق کوتاه از R - مدولها و R - همریختها باشد. در این صورت

$$\text{Ass}(L) \subseteq \text{Ass}(M) \subseteq \text{Ass}(L) \cup \text{Ass}(N).$$

□ برهان. به ۴۲.۹ از مرجع [۲۲] مراجعه شود.

تعریف ۲۳.۱. فرض کنید I ایده‌آل تجزیه‌پذیر از حلقه R باشد. ایده‌آل I را به طور نرمال آزاد

از تاب می‌نامند هرگاه برای هر $n \geq 1$

$$\text{Ass}_R\left(\frac{R}{I^n}\right) \subseteq \text{Ass}_R\left(\frac{R}{I}\right)$$

یا به عبارت دیگر $\text{Ass}_R(I^n) \subseteq \text{Ass}_R(I)$.

لم ۲۴.۱. فرض کنید I ایده‌آلی از حلقه R باشد. در این صورت به ازای هر عدد صحیح مثبت

n ، داریم:

$$\text{Min}(I^n) = \text{Min}(I).$$

□

برهان. بسادگی از تعریف نتیجه می‌شود.

لم ۲۵.۱. فرض کنید I ایده‌آلی از حلقه R باشد. در این صورت برای هر $n \geq 1$

$$\text{Min}\left(\frac{R}{I}\right) \subseteq \text{Ass}_R\left(\frac{R}{I^n}\right).$$

برهان. طبق قضیه ۷.۱، $\text{Min}(I^n) \subseteq \text{Ass}(I^n)$ ، بنابراین $\text{Min}(I) \subseteq \text{Ass}(I^n)$ ، حال با

توجه به تذکر ۱۴.۱ نتیجه می‌شود که $\text{Min}\left(\frac{R}{I}\right) \subseteq \text{Ass}_R\left(\frac{R}{I^n}\right)$. □

لم ۲۶.۱. ایده‌آل I از حلقه R به طور نرمال آزاد از تاب است اگر و فقط اگر به ازای هر ایده‌آل

اول p از $\text{Spec}(R)$ ، ایده‌آل I_p به طور نرمال آزاد از تاب باشد.

برهان. فرض کنید I به طور نرمال آزاد از تاب باشد. ثابت می‌کنیم $\text{Ass}_{R_p}\left(\frac{R_p}{I_p^n}\right) \subseteq \text{Ass}_{R_p}\left(\frac{R_p}{I_p}\right)$.

فرض کنید $Q \in \text{Ass}_{R_p}\left(\frac{R_p}{I_p^n}\right)$. در نتیجه با توجه به لم ۱۸.۱ و نتیجه ۱۹.۱، یک p در

$\text{Ass}_R\left(\frac{R}{I^n}\right)$ موجود است که $Q = pR_p$. از طرفی چون I به طور نرمال آزاد از تاب است

بنابراین $p \in \text{Ass}_R\left(\frac{R}{I}\right)$. لذا با توجه به نتیجه ۱۹.۱، $Q \in \text{Ass}_{R_p}\left(\frac{R_p}{I_p}\right)$. پس I_p به طور

نرمال آزاد از تاب است. به طور مشابه ثابت می‌شود ایده‌آل I هم به طور نرمال آزاد از تاب است. $\square$

تعریف ۲۷.۱. حلقه R را یک حلقه مدرج می‌نامند هرگاه به ازای خانواده‌ای از زیرگروه‌های جمعی R مانند $\{R_n\}_{n \in \mathbb{Z}}$ داشته باشیم:

$$R = \bigoplus_{n \in \mathbb{Z}} R_n \quad (۱)$$

$$(۲) \text{ به ازای هر دو عدد صحیح } m \text{ و } n, \quad R_m R_n \subseteq R_{n+m}.$$

تذکر ۲۸.۱. اگر برای هر $n < 0$ داشته باشیم $R_n = 0$ ، آنگاه حلقه R را حلقه مدرج غیر منفی می‌نامیم.

تعریف ۲۹.۱. فرض کنید $R = \bigoplus_{n \in \mathbb{Z}} R_n$ یک حلقه مدرج باشد. عنصر r از حلقه R را یک عنصر همگن از درجه n گویند هرگاه $r \in R_n$. ایده‌آل I را یک ایده‌آل همگن گویند هرگاه توسط مجموعه‌ای از عناصر همگن تولید شود.

تعریف ۳۰.۱. فرض کنید R یک حلقه و $x_1, \dots, x_n$ متغیرهای مستقل روی حلقه R بوده و $m = (m_1, \dots, m_n) \in \mathbb{N}^n$ و $x^m = x_1^{m_1} \dots x_n^{m_n}$. در این صورت حلقه چندجمله‌ایهای $S = R[x_1, \dots, x_n]$ یک حلقه مدرج است و $S_0 = R$ و برای هر $i \geq 1$ ، x_i ها از درجه یک می‌باشند.

تذکر ۳۱.۱. فرض کنید k یک میدان و $R = k[x_1, \dots, x_n]$ حلقه چندجمله‌ایها روی میدان k با n متغیر مستقل باشد. با توجه به اینکه k میدان است پس $(\circ)$ تنها ایده‌آل ماکسیمال آن می‌باشد، در نتیجه $(x_1, \dots, x_n) \oplus (\circ) = (x_1, \dots, x_n)$ تنها ایده‌آل ماکسیمال همگن حلقه R است.

تعریف ۳۲.۱. فرض کنید p یک ایده‌آل اول حلقه R باشد. ارتفاع p را برابر با کوچکترین کران بالای مجموعه طول زنجیرهای $p_0 \subset p_1 \subset \dots \subset p_n$ از ایده‌آلهای اول R ، تعریف می‌کنیم که در آن $p_n = p$ ؛ به شرطی که این مجموعه کوچکترین کران بالا داشته باشد. در غیر این صورت آن را ∞ در نظر می‌گیریم. ارتفاع p را با $ht(p)$ نمایش می‌دهیم.

تعریف ۳۳.۱. فرض کنید R یک حلقه نوتری و I ایده‌آل واقعی از آن باشد. ارتفاع ایده‌آل I را به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$ht(I) = \min\{ht(p) \mid p \in \text{Min}(I)\} = \min\{ht(p) \mid p \in \text{ass}(I)\}.$$

تعریف ۳۴.۱. فرض کنید M مدولی روی حلقه جابجایی R باشد. $r(\neq \circ) \in R$ را یک مقسوم علیه صفر روی M می‌نامند اگر $m \in M$ ای موجود باشد که $m \neq \circ$ و $rm = \circ$. مجموعه همه مقسوم علیه‌های صفر روی M را با نماد $Zd_R(M)$ نمایش می‌دهند.

تعریف ۳۵.۱. فرض کنید R یک حلقه نوتری و M یک R -مدول غیر صفر متناهی مولد باشد. عناصر $a_1, \dots, a_n$ از حلقه R را یک M -رشته (M) -رشته منظم می‌نامند هرگاه